

de două ori in săptămâna : Joi-a-măineasă ; era cându-vă prețindemăști materialor, va căsi de trei sau de patru ori in săptămâna.

Titulu de prenumeratiiune,

pentru Austria :

an întregu	8 fl. v. a.
dilemnitate de anu	4 fl. v. a.
paturi	2 fl. v. a.

pentru România și străinătate :

an întregu	12 fl. v. a.
dilemnitate de anu	6 fl. v. a.

ALBINA

Pesta, în 12 mart. n. 1873.

Vollendete Thatachen formen end doch auch die Rechtsüberzeugungen. Cu aceste cuvinte memorabili și caracteristice, încheiat centralistică „N. Fr.” în articolu în nrul său de domni trecută, despre legalitatea actului de votare, astăzi pentru România im-

Si se proprie va sădica pe romanesca safintia?

Eta ce: „In fine faptele complinite și formă media mersu convictionile de

Si — cum se splica acăstă?

Eta cum: „O mersu său dispusea introdusa in vietă, adeca pusa în ore — măcar prin cea mai cumplită și brutală, prin faptă introducerii națiunilor ei în usu, mereu in ochii și dinătă poporului trece si se consideră dreptu!

Cu alte cuvinte: Nu este nedreptă pre carea poporului, mai lungu timpu astu a-o suferi, să n'o considere in fine — dreptate!

Eta pre ce se basedia șmenii de la re, toti tiranii și despotii! Eta de le acesti șmeni au cutesarea órba, d'a une multimei măsuri si legi, cari de reștul o subjugă și sugruma! Eta ce — buna óra fericitulu b. Eötvös, că: numai dice ani să pôta face pierduri a amusi pretensiunile naționalilor, si — magiarismulu e ascurat!

Cum dice, deoarece, că: — din colo de Laita, — cum să se dedee mereu poporale a tiené dreptă, de unu dreptu justificat cu necesitatea imprejurărilor — noua electorale, facuta de nemți, pentru șmeni de slavi, fora ascultarea si voacătoră, — cum să nu se dedee dicee millione de romani si slavi din Ungaria — a se supune legilor care, aduse de ei foră ei, a reconosco că este dreptu a fi despăiate de băloru si de avere, pana si de sanătoru, intru folosul magiarismului, candu aceleși popora, multi secoli se lăsă a tiené de dreptu si dreptate falismulu, iobagia, tractarea loru domni — de vite, pana si cu jurnal noctis!

Calculul domnilor stepanitori e atu pre istoria — si chiar pre logia Definitiunea nemtăescă populară su — că „omulu e animalu consuetudină”, fiind că se dedă — astădi suiește de voia, mane de nevoie — la ori

Da, asia este; omulu, si si popo-ticalosu, misielu si prostu, se lăsă tratatul inca si pana sub trăpă vitei, crede că — asiă este dreptu si bine, si a urditu sărta său a destinutului; — da, asia este, dar este asiă la unu punctu óre care, pana la alu punctu, unde conștiința despre unitatea omenescă văzută, începe si misca si deosebită, candu apoi urma bucurirea cu furia a resbunării, si — petele degradatorilor si insultatorilor voli si temerari ai umanității, cadu cu de la pamentu, ca si d. e. in Francia in 1791—95!

Si acăstă este istoricu si logicu său surală. Domnii, ce astădi specula cu pierdintă a trecutului, de acăstă nu-si sună a minte? — ii-a orbitu Ddieu!

Pesta, în 12 mart. n. 1872.

Cea-ce ne-am temutu, si temendum cu colindandu din tonulu foiloru magiare, am prognosticatu,

alalta-ieri, luni — s'a intemplatu. Ministrul magiaru de finantie a fostu interpolat in privintă padurilor si regalelor vendute Nasseudanilor; inter-

polatiunea a facut o opositiunalu Videlicikay si a spriginit o din acea partită Ghiczy si — ea a avută rezultat!

Care rezultat? — Decocamata nu mai atâtă, că — de asupra capului poporului nostru din acel districtu s'animatua spad'a lui Damocle!

Ministrul Kerkápoly a desluicitu că, dupa cercetări comisiunali de duoi ani, s'a constatat, cumca titlui de dreptu de proprietate in privintă cestiunilorloru paduri, sunt forte incurcati, si că positivu nu s'a potutu lamuri o proprietate erarială sicura, de cătu numai de 125 jugere, totu numai pasiune si delu; ér unu procesu de regulare urbariale avea să coste pe statu 50—60,000 fl. Decidara, pe temeiul dreptului seu, a preferit a incheia cu poporulu o invocă si a cede totu dreptulu statului pentru o suma recompensatiunale de 100,000 fl. v. a.

Ei bine, dar dd. din opositiune susținuta mortisius că, casulu cuprinde o instruire de avere de statu, ce nu era permisa foră invocarea previa a parlamentului; deci cerura punerea pe măsa a tuturor actelor si esmiterea unei comisiuni examinatore. Cas'a primă, si asiă, — acea avere a districtului Nasseudu stă acum sub censură si judecată Dietei magiară. Vi, trebuie o anada cei cumpăta de asupra capului, — si aninata de unu firu mai subtit?

Molochulu si-cere nouă prădi. Ce dici, sluga credintioșa, draga Bohaticie!

Cas'a representativa a Dietei ungu-reșcă ieri termină in fuga desbaterea a asupra bugetului; — pana intru atâtă se obosisera oratori prin disputele cele lungi la inceputu si la medilocu, in cătu la urma nici la cele mai momentosé puncturi nu mai avura pofta d'a face cătu de pucina vorba, ci votara totu bine. Acuma dd. deputati pausédia trei dile.

Noulu ministru de interne, contele Szapáry Gy., déjà a intrat in activitate, si de trei ori déjà participă la siedintele dietali, ca atare.

Curiosu! Noulă esclintă in clubul deákistiloru, sambată trecută si desvoltă si program'a sa, si aceea figură prin foi si se critica, par' că ar fi fostu facuta in parlamentu. Lucru evident că, punctul de gravitate alu poli-ticei de astădi nu jace in Dietă tierei, ci in clubulu clichei de la potere!

Din acea programa, desfășurata de noulu ministru, amintim si noi duoué puncturi, cari ni se impără memorabili. Unul este că, dlu nou ministru nu numai constată, ci óresicu chiar condamnă, cumca administratiunea publică se ocupă peste măsura multă de politica. Aci esclintă sa gasi ună din cauzele pe care administratiunea este rea; si densulu se ingăiță a face să inceteze acestu reu. — Altul este că, esclintă sa, amintindu de legea electorale, ce are să propuna Dietei, accentuă, cumca are să fie ună si aceea pentru totu cuprin-sulu statului ungurescu. Luămu simplu notitia de aceste idei ale sale, ér critică si vom face-o candu vomu vedé modulu realisarei, de la care proprie de-pinde totul.

Déca am mai poté dă ceva pre promisiuni magiare-domnesci, apoi am dice si ne-a multumită gravulu accentu ce

dlu nou ministru a pusu de repetite ori pe necesitatea unei administratiuni bune si oneste.

Din strainatate avem d'a aminti cu bucuria, că Republica spanică continua a se consolidă, in mană numero-siloru contrari si ei. In cestiunea disol-verei adunării suverane de astădi si a convocării unei constituante pentru organi-zarea Republicei, era pré aproape a se nască conflictu intre ministeriu si adu-nare, ba contrarii ordinei si ai păcii se gra-bira a bucină in lume si tiéra că, con-flictul s'ar fi nascutu si ministeriul ar fi demisianat! La acesta faima in Bar-cellona s'a prochiamat Republica fed-rale si ordinea s'a turburatu. Intr'aceea in Madridu intre guvernul si adunare s'a facutu unu arangamentu in cea mai buna armonia, pe 6 maiu are să se adune con-stituantă, ér alegerile au să se începă in 10 aprilie, si pana atunci o comisiune a adunării naționale de astădi va continua a privighia a supr'a administratiunei. Ministrul presedinte Fiqueras s'a rapeditu la Barcellona si a restabilitu ordi-nă.

Una nou circularu alu ministrului Trefort, într interesala instructiunii poporale.

A fostu — pre cătu ni aducem u a minte, pre la inceputulu anului curint, candu fóia oficiale a regimului magiaru, publică unu circularu alu ministrului de cultu si instructiune, catra comitatul, prin carele acestea se provoca, a sprigini investimentul poporului — fora d'a face diferenția intre scăole simultane si intre cele confesiunali, de asemenea a dă ma-na de ajutoriu investitorilor si proprii autoritătilor confesiunali, pentru incasarea salarialor si altoru trebuinte scolarie.

Pre noi — nu ne-a satisfacutu acela circularu; pentru că elu n'a dispusu chiaru, respicatu si categoricu — ceea ce se recerea să dispuna; n'a disu comitatelor curatul si simplu: *lefele investitorilor, fia ei confesiunali său comunalii, si de asemenea trebuintele scolare, au a fi puse regulat in preliminariulu fie-cărei comune, si antistătia comunale are a se face responsabile pentru incassarea si responderea regulata a salariului si a celoralte competintie investitorilor.*

De aceea noi nici nu credem, că pre temeiul si in urmarea aceluui circularu plansorile investitorilor să fia in-estatut pretotindeni.

Ieri diminetă, fóia oficiale publică unu alu duoile circularu — totu si ministrul de cultu si instructiune, catra capii autoritatilor confesiunali, totu in cauza instructiunii poporale. Acestu circularu cu datul din 22 fauru a. c. cuprinde multe dispute si sentinție, cari suprindu si incanta — min-tea si inim'a, si in omulu nepatitul probabilmente vor deșteptă cea mai adenca recunoscintia; — unde totusi ochiul mai ageru si mai practicu usioru va desco-peri o arma pericolosa contra scăolelor noastre poporali.

Dlu ministru Trefort si aci numesce instructiunea publică unulu dintre acei factori, cari odenișora vor face mare si fericita pre acăstă națiune — (care óre?) si patria.

Elu dice că a studiatu cestiunea si a afiatu că interesarea de instructiunea poporala s'a deosebită preste totu; dar o mare pedecca a descoperit in tem-rea confesiunilor cumca ministeriul ar tinde a li luă din mana scăolele si a le pre-

Prenumeratii se facu la toti dd. cor-pondinti ai nostri, si de a dreptulu la Redacțione Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresa si corespondintiele, ce pri-venea Redacțione, administratiunea său speditur'a; este vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anumite nu se vor publica.

Pentru anunțele si alte comunicatiuni de interes privat — se respunde căte 7 or. de linia; repetitiile se facu cu prețu sca-diutu. Pretul timbrului căte 30 or. pen-tru una data se antecipa.

faze in comunali, ce insa ar fi o temere foră temei.

Astfelui se sprima dlu ministru, pre-candu elu totu de o data ie in nume de reu, tendintă confesiunilor de a con-serva si acele scăle, unde ele dupa pu-se-tiunea si prin medilöcele loru, nu sunt in stare a desvolta investimentul si a-lu face folositoriu.

Si — éca aci unu cărligu, astfelui esplacabilu si aplicabilu, in cătu mereu se grăpăsesca dlu ministru tote scălele confesiunali!

Dlu ministru incredintădă că, din parte-si nici o data nu va privi, de căa scăla e confesiunale său simultana, ci numai, de căa e buna? Si apoi se pune si pre-scrie conditiunile sub cari o scăla poate fi considerata de buna, si aci mi-ti impune o multime de indatoriri comunei bisericesci, neprivindu că — legea magiara nu dă acestei comune poterea si autoritatea esecutiva pentru imprimirea acelor condițiuni, in care privinta deci comună nostra confesiunala depinde totalitate de la bunavointă organelor publice-politice, o bunavointă carea — pana astădi celu pucinu, vai ce raru s'a manifestat!

Dlu ministru provoca pre capii confesiunali, a face ca parintii să pricepea in-tentivitatea guvernului si a legei in acăsta privinta, si apoi să implinește detorintele impreunate cu dreptulu de a avea propriile loru scăle confesiunali.

Acum dimineață, cum capii con-fesiunali vor fi in stare a capacitatea pre parinti resp. pre poporul despre inten-tiunile legei si ale guvernului, candu ale legii sunt forte ambigue, ér ale guver-nului — dupa esperiintă a trecutului, tocmai atâtă de greu de constatata.

Totu ce vedem, că dlu ministru Trefort si dă truda, a face ca lumea să crede, cumca nu este nepasatul pentru investimentul poporului — fora d'a face diferenția intre scăole simultane si intre cele confesiunali, de asemenea a dă ma-na de ajutoriu investitorilor si proprii autoritătilor confesiunali, pentru incasarea salarialor si altoru trebuinte scolarie.

Pre noi — nu ne-a satisfacutu acela circularu; pentru că elu n'a dispusu chiaru, respicatu si categoricu — ceea ce se recerea să dispuna; n'a disu comitatelor curatul si simplu: *lefele investitorilor, fia ei confesiunali său comunalii, si de asemenea trebuintele scolare, au a fi puse regulat in preliminariulu fie-cărei comune, si antistătia comunale are a se face responsabile pentru incassarea si responderea regulata a salariului si a celoralte competintie investitorilor.*

De aceea noi nici nu credem, că pre temeiul si in urmarea aceluui circularu plansorile investitorilor să fia in-estatut pretotindeni.

Ieri diminetă, fóia oficiale publică unu alu duoile circularu — totu si ministrul de cultu si instructiune, catra capii autoritatilor confesiunali, totu in cauza instructiunii poporale. Acestu circularu cu datul din 22 fauru a. c. cuprinde multe dispute si sentinție, cari suprindu si incanta — min-tea si inim'a, si in omulu nepatitul probabilmente vor deșteptă cea mai adenca recunoscintia; — unde totusi ochiul mai ageru si mai practicu usioru va desco-peri o arma pericolosa contra scăolelor noastre poporali.

Dlu ministru Trefort si aci numesce instructiunea publică unulu dintre acei factori, cari odenișora vor face mare si fericita pre acăstă națiune — (care óre?) si patria.

Elu dice că a studiatu cestiunea si a afiatu că interesarea de instructiunea poporala s'a deosebită preste totu; dar o mare pedecca a descoperit in tem-rea confesiunilor cumca ministeriul ar tinde a li luă din mana scăolele si a le pre-

Astfelui pricepemu si cauta să interpretemu noi circulariale ministrului

sensibili, car l'ar face să se umileșea și elu naște poterilor dilei, ca și cei mai mulți alții. Apoi — este, vedeti, tocmai o dovădă că nici cea mai blasfemata sistemă de susu n'a-junge, pentru că sterpi vertutile din tōte ini-mele. —

Cerculul electoral Costava, în Carasiu, în fauru 1873.

(Unde ni stă clerulu? Cu ce ochi priosece în vîtoriu? Cum pote asteptă mangaiere de la sînodu?) In „Albina,” nr. 12, binevoirati, Dle Redactor, a dă preferinția corespondintelor românești sinodele eparchiale; deci éta vinu a rogă și eu de ospitalitate.

Déca primiu anutimpurile, vedem, că manzante dile ale Ieru stepanitorii tierilor, re și cesarii omnipotenti, certe locuri alegu spre trunire, unde asociandu-se și consultandu-se, promitut manu de ajutoriu și astfelui se încurajă și întărită, intru pasarea spătă tientă. — Asemenea și medicii, cindu pre vre-unu seboiu după tōte încercările, cu medicinile să indinătate nu-lu potu re-nsenatosi, tienu și nu pregetă a sacrifică timpu si ostene, pentru ca să afle medicamentulu celu bunu potrivit spre a scapă unu omu din gură.

Astfelui se facu cele bune in lume prin ascundută calitate chiamati. Prin concentrarea și multor idei și sentinție individuale, prin să și sacrificia, și-a-jungu societatile și corațiunile scopurile ce au: devingu greutățile pedoale, resfura intunericulu si aprindu luna; și spația perfectiunea, si prin acăstă — spusca essintiția, pentru totalu si pentru arti.

Să reprivim — buna ora, a supra corpului invetiatorescu; unde era acestă numai cu

de deuse diecenia mai nainte, in ce stadiu se

lă cultura și subsistinția materială a membrilor sei? Observămu că jocea in pulbere, cindu si desperat, luptandu-se cu intunericu-

juru imprejur si cu o mīa de neajunsu-

materială. Si cum s'a ajutat? Asia, că im-

statindu-i-se mereu starea materială, prin

ce mereu si intunericulu a disparut, si a

vîse cultura, si progresul invetiatorilor

raionă devenit laudabilu. In timpii mai

pe urmă, conferințele dispuse, —

— se confronterei au contribuitu multu la redi-

căci astui corp, in cătu am poté dice, că

spătă invetiatorescu merge spre culme, des-

chidu in serenurile si prin partie unde prin con-

stare si nebositul zelul al unilor barbati

independenția, salariale s'au imbunatatit si se

aveau mai regulat.

Dar unde stă clerulu? dora elu n'are do-

ri si scopuri, n'are barbati la nătimea chia-

re? Ah! Elu dörme somnul lui Morpheus;

unica crucierii cei multi capetati din gratia

redintisilor la miru, la cruce si marturi-

— a pré occupata, — se bucura de acei

rudeori ca si copilul de puiul tergului; —

— se desfătesc dora in sperantă, că la st. pa-

care si capete de la totu sufletulu căte unu

si rosu si căte unu colacu de unde — im-

pedu-se magasinulu — va dice: „Bé, mananca,

— si te desfătesc, avendu astă abundan-

za din dorul lui Deiu!”

Fantastă pote să-i sia acăstă, dar realita-

ța i striga: „Vine prima-vér'a si vér'a; —

— poca ornele plugului, sépa si coșese, căci

si au traitu și se. parinti, — muncește de di-

niția pana sér'a; éra domineca mergi la s. bi-

— căci sfîndu scriu este: „viesse dilesè lucrezi

— faci tōte lucrurile tale; éra a sieptea este

— a Domnului Dumnediecului teu!” Ia deci

svitul ddiescu; predică insa lasa-o la o parte

poporul se indestulă si numai cu „cazani'a,”

— si acesa i-e de prisosu: — „ignoti nulla

spido!” Deci imprimindu cele dise, preotul

românesc colaudatoriu de la poporu, corespunde

mai naite insarcinări, caree cere, ca să fie

— astfelu, surgoritoriu, indestulat cu pucinu, nu e

— si e placutu poporului; cu unu cu-

— incoamă contrariu de cea-ce sunt mai

— și aici astă!

Dar — nu voiu eu să-mi batu jocu de

— căci sun din elu; nu voiu să-i ungu ra-

— laturitate, căci mi-ar sangeră inim'a; —

— voiu să imputu nici unui frate, că — n'a

— sun calca duocătoria la fericire; — nici nu

— sun a runcă nimennu pulbere in ochi, ca

— să vădă, că stănu a proprie de perire, că

— sun numerate dilele vietii. — Departe sum

— si de a incercă să provoacă pre frati mei

— să se scăpă de la Resarită pana

— la apusu, si de la mediadi pana medianopă, se

— sun de la Costava pana la Pilotu, si de la

Croesus pana la Solonu, plangendu-ne, că nute indestulare in sōrtea nostra; — semtu că iu am petere morală, nici fizica, dă strabate immele amortite, pentru ca ele să se pună inisare, să plecămu cu bastonulu peregrinuluhaltiatu ca și s. Apostol Petru, in opince de tei, si inbraçati in pei de capra, să binevestimă lume penitentia, si să arestăm lumii, că sunteu impresurati de tōte neajunsurile, si că altăcompensation pentru ustenele puse in via Domnului nu avemu langa coj'a uscata de malu și de reverende facute la hirotonire, le cătu hrana ducovnică si martiriulu.

De secoli jace clerulu nostru ametitun patu, si inca nu i-a venit Mesia, ca să-i die: „Scola; iști patulu teu si umbă!” — regle-te, cauta medicioi cei mai buni, cărcăti — culu; căci altu cum peri cu dile! —

Candu veni anulu 1864 de se despartia erarchie si poporul romanu se rapă din bătiele vitregiei mame ce semenau a ghiera ie ursu, saltă de bucurie inimile clerului roman, sperandu, ca acuma mam'a cea adevarata a grigii mai bine de fiili sei; — dar oh! ce ajuteram curendu? Ajunseram — mai mai ingrigiri, noue suspinuri! Sub ierarchia serbi, ni dedeau cu pătra de capu; sub ierarchia romana, ni dau cu capulu de pătra! — Sinodul eparchială tōte încercările de a aduee la ordinea dileyi ameliorarea stărei preotesci le-a amenat — „ad calendas graecas;” — urmatu celor de la dieta facia de poppóra; și — dora nu fone dreptate, temendu-se, nu cumva devenindu caipré sburdati, candu stepanulu ar trage de la casă drăpta, să-lu imburde si lovescă cu copita; Trebuie tienuti unii in freu scurtu, cu nutritiu simplu; căci scriptură dice: „golu ai venit in lume, si golu trebuie se te duci.”

Să examinăm unu momentu fericires celor ce si-au alesu carieră preotiei, — s'au esaminat după constitutiunea bisericii, după statutul org. si vom afa, că cu preotulu se intempla cele ce s'au intemplatu cu preotulu preotilor, cu dlu Isus Cristosu!

Mantuitorul Cristosu, după ce s'a nascutu, tăiatu in pregiuri, s'a cercatu de Diavolul in pustia, trei ani in generalu, era in specialu trei dile, si s'a escortat flamandu si se făcă in judecătă — de la mană bătrâna la altul, in fine pentru că i-s'a pusă corona regescă in capu, facendu-se imperat, s'a desbracatu de porfiră, apoi nici cu torturarea si restignirea lui pe cruce nu s'au indestulit tiranii de jidovi, ci infigendu sulită in costă lui, si de puină resuflare ce mai avea l'au despoiatu. — Éta-Vi icóna preotiei; — poftim! „Celu ce vine după mine, să se lapede de sine”.....

Se facem acuma o combinare.

Doi juni, esiti din archi-gimnasiu, unulu si-a alesu carieră preotiei, altul — numai unu notariu — să dicem in cottulu Aradului. Unul — trei ani s'a frementat pentru nemică, luptandu-se cu multe ne-ajunsuri in teologia; cel'alaltu a facutu pe scriitorul unui oficiu publicu său vre-unui advocatu, cu o lefsioră modestă, si in fine după trei ani — teologulu a imbracatu o bieta reveranda, ér practicantul a fostu alesu de notariu: am-bii naționalisti bravi, oteriti a face bine. Starea notariului din anu in anu imbunatatindu-se, elu devine sburdatu; starea bietului preotu, dupace chiar și bieta zestre a muierii a cheltuit'o pentru preotia si după ee famili'a cresc, foră ca să aiba cătu de micu venitul signru, din dia in dia devine mai de sperata! Ce este caușa? Că si-a alesu preotulu acăstă cariera? său că — ordinea socială este defecțuoasă? — său dora că — organele superioare nu sunt bune de nimică? Pana unu altă, preotulu despera, mai vertosu căci si-a alesu acea cariera, si de rusinea lumii se genéza si desbracă si depune reverendă, nutrindu-se totu de acea seducetoria sperantia, că adi, bă Mane, ba poimane i-se va inibuatati sōrtea; astfelui decurgendu timpulu anu dupa anu, elu nici astă nu au prosperat, ca din fruptulu osteneleslor sale, măcar in cătu-va să poată satisface detorintiei parintesci, să-si crăcea famili'a, ea se producă urmatori folositori patriei si naționei sale! La aceea, ca să-si procure foia naționale pentru inavutirea visteriei sale intelectuale, nici a cugetă nu-i este iertat!

Dintre multimea de atari junii bine calificati, ce in timpulu mai nou se devotara chiamarei saere, numai doi sunt, caroru — după meritu si demnitate, li-a surisul sōrtea: Gurbanu si Cratiunescu, ambii iute alesi de protopopi si — intru cătu-va scăpati de ticalosi'a stărei clericale comune. Dar astfelui de casuri in diecesă nostra, a Caransebesului — pică-

a se inchipui nu este iertat! Aci — indesertu ar bate la usia chiar fiului lui Ddieu — cu pungă gălă. Ei, dar de unde s'au aibă plina unu biotu june, ce si-a mancatu mititică avere parintescă pre la scola, căte 12 ani si mai bine!

Si — ce e diferintă in viéti'a practica in-tre notariu si intre preotu? — Notariulu lăfăsa, pana la unu crucieriu, o primește regulatu, si aceea de comunu este bunicica; deci elu n'are de cătu a i se acomodă; ér preotulu, pre langa aceea că, trebue să servescă punctualu, ba deșu si năptea chiar, de la unii poporeni primește ceea ce i compete, la doi, trei ani, său de felinu; — tōte ale sale, si asia și birulu popescu aterna de la gratia poporului, ba acestă in unele protopresbiterate s'a stersu cu totalu, acolo adecă unde au fostu protopopii mammaliga; prin urmare acea competență preotescă ce la 1791 a intrat in vigoare, după aproape unu secolu, necum să se fia ameliorat, tocmai să a ruinat, din preuna cu stol'a! — De aci resultă că, existență preotului de felin nu e asigurată; ér la casu de la rapesc master'a morte, orfanii lui remanu pe strade!

Pôte că-mi va dice cineva: cum cutare si cutare preotu din vechime, a adunat atâtă, bine, si a fostu preotu evlaviosu?! Apoi asia că preotul a fostu o ereditate familiară, preotulu pre langa aceea că era scutit de tōte dările, umbă mai simplu, in cătu numai prin barba se destingea de poporul de rondu; elu portă economia, ca să ori care plugariu, elu sepă si coșătă diu'a sub arsătă'ă sōrelui, pentru cultură familiei sale nu spesă nimicu, căci fiului seu succesor invenitandu numai a celi si a scrie putinu, urmă in postu dobendindu ou o cale tōta avută!

Acum inca cine voiesce a fi preotu, trebue să fia calificat după statutu si postulale tim-pului, să absolve gimnasiul si teologă regula si pana candu tōte acestea le implinesc, se despăia de tōte; in urma candu este să se asiedie de preotu, ér recurge la parinti după ajutoriu; apoi trebue să platescă cortelul, contribu-tiune, equivalentu; — venitul e marsievu, sesiunea nu are cu ce o lucră, astfelui nu poate portă economia; după pusetiunea sa onorifica, se sfiese a esu cu sép'a pe umeru, să nășuesc decadu intre poporul si-a căscigă tesaru intelectualu, — si asia ici-coliă nu mai audi altă, decătu planșore, văiete si suspinuri, pentru că, nu li-se imbunatatesc sōrtea, — că — nu li cade mură in gura!

Căte conferințe a tienutu preotimea in caușa acăstă? Nici un'a. Căte memorande si planuri de imbunatatiere pentru starea sa a facutu si substerntu preotimea sinodelor? — Nici unulu. — Astfelu lumea mare cugetă, că preotimea nostra traesce lumea d'alba, e in paradise lui Pap János!

Deseteptati-te deci, fratilor preot! Ni stațu nainte sinodele; să ne adunămu, să confe-riu intre noi in caușa acăstă vitală, de la care aterna totu progresulu pre terenul bisericescu-naționale; să compunem in tōte protopresbiterale memorande, adrese catre sinode; să bucinămu si popularizăm cu bucinul sănătorul Archangli dorerea nostra, carea e a bisericei si a naționei, si — peste totu să — nu dörnimu, ci se ne miscămu, căci scrisu este: „bateti si vi se va deschide!” Unulu din clerulu mai teneru.

Bocșia-montana, (Carasiu,) in fauru, 1873.

(„Progresul in sciuntia si in cultura este viétiă, stagnarea in acestea este astă mōrtă.”) Asia e; pe standardul presintelui sătărișu: „Progresul in sciuntia si in cultura.” Si cu totu dreptulu, căci numai maintarea si aventarea barbatescă la acestea, potu mai pune pre unu popor in pusetiunea d-a-si afirmă si asecură essintări rivalisandu cu poporale mai culte si mai civilisate, ce — naturalmente tinde la cutropi.

Paginele istoriei universale nu arăta pre poporele, cari au escelat in cultura si sciuntia, scrise cu litere de aur. Astfelui greci, si astăi sunt laudati si stimăti pentru progresul ce l'au facutu ei pre timpulu loru in cultura, in sciuntia si in arte. Sunt renomiti pentru nălțu gradu de perfectiune la care au adusu ei poetă, filosofă, musică, istoria, scl. Legătorele loru Solonu — este renomitu pentru ponderositate, ce o punea pre desvoltarea mai cu séma a facultătilor spirituale.

Nu e indoilea, că prin progresare in cultura si sciuntia fie-care, si celu mai micu popor pote să devina mare si poternicu, liberu si respectat.

Destulu indemnă si pre multa dovăda de imperioasă necesitate a ni desvoltă facultățile spirituali, — mai cu séma in timpulu de facia; — de unde mai deducem, că dora nici una națională, nici unu popor, n'are astă mare lipsă de progresu in scientia si cultura ca să chiar naționala nostra romana, — preste carea mulți si-au intinsu ghiarele despotic, voindu a o absorbe si nimici cu totul. Si astăi, in secolul ce se numesc alu civilisatiunii, candu vedem cu statele sacrifică pentru instructiune — milioane de ale tierii, pre fie-care anu, si candu ina năoa Romanilor mai nici unu sprigini publicu nu se intinde din partea celor chiamati spre a ni inaintă cultură, semtiul si detorintă conservarei de noi, ni impunu, a ni sacrifică pentru scola si cultura — pana să camăsă din spate!

Fiindu dara — precum este invederatu — in

Petrivasila, în fostul confinu serbu-ban.*)

Dile Redactore! Rogămu cu umilită de pușintelui locu, căci caușă credem că merită și fi publicată, pentru că lumea să vădă, cum se sustine peștul, dar cum totușii vertutea poporului soie să-lu trezescă!

Sunt déjà siese ani, de candu în comună năstră nepreruptu, cu sil'a pusu, ca jude comunalu său primariu, guvernăza acăsta comună a năstră, emeritul sergent *Allessandru Tintiariu*, se ntielege, peste dorintă a si voi'a poporului; căci pre langa tōte nenumeratelor proteste și plansori, la locurile competenții redicate, despre abusurile sale, comună nu poate să scape de elu; căci tōte vaierările poporului par că mai multu căscigău pre domni pentru densulu. Si asia din dia in dia elu totu cu mai mare truffia si volnicia apesă poporului si ca o lipitorie 'lu sugea si despoia, in cătu nu se mai afă omu care să nu fia fostu de densulu vatematu. Pe langa acăstă elu, — carele pe timpanu, candu s'a pusu in fruntea comunei, nu avea nici inaltieminte si vestimente după rendu, din dia in dia incențu a se inbogăti pe vediute din sudorea poporului si devenise din nimică in siese ani la o avere fōrte insemnata, incătu radimatu pe acăsta avere, tocmai nu se mai temea de nimenea, nici de Ddieu!

Cu tōte acestea, poporul nepotendu-lu mai multu suferi si incredintiandu-se mai totu natulă despre misiile facute de elu in comună, joi in 4/16 ianuaru a. c. venindu domnul capitanu-solgaribou din Alibunari la Petruvasila, se adună poporul cu totu, si rogă pe domnul capitanu pentru demisiunarea primariului Tintiariu, basandu-se pe multimea de plansori si acuse redicate de popor in contra lui. Dar — totu indesertu; — si asia poporul se depară fōrte negagitu.

Dupa acestea, primariul Tintiariu totu mai tare urmă a se radică, si semtiendu-se la culmea poterei sale, pe langa tōte misiile mai avu curagiul, dă inchide si a legă inca pe unii din poporenii; de unde se escă unu alarmă mare, si o iritate in poporul nespus, si asia totu poporul după indepartarea capitanului se adună de nou si ceră de la primariul Tintiariu eliberarea celor arrestati fora nici o vina, ce refusandu-se, urmarește făcă să răsiră cu toti si cu forța scăsării din arrestu pre cei detinuti. Primariul abia scăpă intregu!

Maned, vineri, in ajunul botezului, domnul capitanu-solgaribou veni erasi, insa cu toti persaorii; poporul er totu adunat ilu astăptă si ceră erasi unanim a demisiună pe miserabilul Tintiariu. Acuma capitanulu nu mai avu in catru, si spuse diapanului Tintiariu, să ese din Caucelaria si să mărgă acasa, si asia intre cele mai mari si urite batjocuriri parasi casă comunala, — căci tienută poporului impunea seriosu.

Dar prin acăstă nici pe departe nu era găta caușă, căci la denunciatiunile primariului Tintiariu, persecutorii incepura a prinde si a legă multime de omenei nevinovati, pre cari ii inchisera parte in Petruvasila, parte ii tramisera la Alibunari.

Deodata in diu'a de botesu, tocmai candu se scoatea lithi'a si totu poporul din biserică plecă pentru santirea apoi la o fantană, se vediura venindu persecutori din Carlsdorfu, Satu-nou, si cu duoa companii de soldati cu comandanțele loru vice-colonelu din Panciova, si mai erau pe cale si usari din Versietiu. Toti se mirau că, ce va să dica acăstă si ce va să fia? Curendu venira unii soldati intre poporu, carelo eră totu la actul săntrei de apa adunat, si candu pre unulu, candu pre altulu 'lu ducea si-lu inchidea. La trei ore după medieadi sosi si colonelul Sibalicu din Timișoara, carele imprejuraturu de popor, incepă a mangaiă poporul spunendu-i, că tōte plansorile date a supr'a primariului, le-a adusu cu sine, si mane, domineca, in diu'a santului Ioanu, va incepe investigarea, si asia poporul plecă mangaiat catra casa. Curendu insa, nu scim din ce cause, notariul comunul Petru Sechessianu, fă legatu si cu paza criminală, doi soldati in intru doi in afora, ilu tienura inchisă pana maned, domineca.

Domineca se incepă investigarea, unde domnul colonelul Sibalicu puse poporului adunat intrebarea că: «de doresce? Toti unanimu

*) Acestu reportu de patru septembrii abia potu ajunge la ronda si fi publicat, — din caușă imbûldelei de manuscrise. Ceremu scusele transitorilor!

Red.

strigă: „afara, afara cu Tintiariu si cu clicăsii sei! căci destul ne-șu mențu; nu-lu rebdamă mai multu!“ Domnul colonelul Sibalicu eliberă pre notariulu si incepă investigatiunea in cantică, de o data a supr'a notariului si a primariului; notariulu deci in data dodecă de golu pe Tintiariu si pre unii din consiliul comunalu, — dar intru asemenea si primariulu descooperă peștul notariului si asia unii pre alii se acușa si se descoperă defraudatiuni si misiile comise in comunu! — Poporul cu statea cu totu afora, totu audi si vedea cele intemplete, si candu domnul colonelul eră afora, atunci multimea eră strigă: „afara, afara cu primariulu si cu clicăsii lui!“ Dlu colonelul mai facă intrebarea de trei ori catra poporul si de trei ori poporul unanim strigă: „afara! Astfelui apoi urmă, că se spuse poporului, cumă toti vor fi demisiunati, — precum a si urmatu, disolvendu-se intregu consiliul comunal eră pana la constituirea de nou a organelor administrative, așa devenit unu comisariu regescu din Timișoara.

Si tōte acestea se intemplara pentru unu peștul de omu carele redemandu-se in avereza, storsa de la popor, si in protecțiunea domilor, inca joi in 4/16 ianuaru a. c. spuse poporului că, elu nu va ramane a casa, ci totu va continua si fi primariu.

Memorabilu si caracteristicu este că, nu s'a afiatu in totu satul unulu, dicu numai unulu, care să sprinăcescă pe Tintiariu, si asia cu o rusine nespusa, petrecutu de sumișări si fluerări după cum a si meritatu, ca unu piticu parasă casă comunala, numai cu mare anevoie deslipindu-se — intre cele mai mari suspinuri de laudă comunala; si pentru ce? — Cugetului lui va scă bine, eră viitorul va areta anca si cele mai ascunse.

Tienută poporului intregu — credem că merita tōta laudă, căci elu devenindu la cunoștință misiilelor lui Tintiariu, nu mai odihni, nici nu se speră de lupte si pericile, pana nu-lu tranti la pamentu.

Să traiescă conștiința de dreptu si de dreptate a poporului!

Mai multi in numele poporului.

Din Peccata romana cattulu Aradului.

De la incepătul lunei lui fațu, primariu déjà a trei-a corespondință, resp. alu treilea ursoriu, cu privința la ele-șe de unu scurtu timpu inoici se petrecu a colo, in acea — asia dicendu mai de frunte si mai mare comună romana a comitatului. Impartasirile ni se facu prin economi de rondu, dar barbatii cu carte si — fōrte deștepti, parte mare prenumerantii vecchi la fătă năstră.

In eea mai prospeta comunicatiune, ni se descopere parerea de reu si — unu feliu de votu de ne-noredere, desi nu directu — catra noi, pentru denegarea său amenarea publicării.

Deci — mai anteiu de tōte reflectămu — si dumelor, ca si tuturora altorui trati de la tiéra in asemenea imprejurări, că — caușă nepublicării pana acumă a celor scrise de ei — a fostu, pentru că, de o parte vaierările ni se descriseseră pre pe largu, in cătu ingustimea spațiului nu ni permitea a le publică, eră timpul de a le prelucra si lipsea; de alta parte, pentru că ele cuprindeau grele acuzații contră domnisorii preoți, apoi noi — marturismu că, desi multi ni impută necurtiare catra preoții deștepti, totusi pururiă semtimu o sfunda dorere, ori de căte ori se lucra ca se critisau portarea vre-unuiu său a mai multoră din cleru.

De altmintrele interesulu dă ascunde adeverulu si a retacă peștul, nu-lu avem si nu-lu pricepem. Ni permitem totusi astă data, tienendu contu de tōte imprejurării, a atinge pre scurtu, adeca in estrasu, cele din primă comunicatiune.

Intialu reportu e despre alegerea comitetului parochiale la incepătul anului. Ni se spune cu multă placere, despre marea interesa a creștinilor pentru institutiunile autonomei noastre bisericescă si despre cea mai bună armonie, cu carea s'a alesu prin votu unanimu cei 30 de membri ai comitetului si cei patru membri ai epitropiei; ni se amintesc că — poporul cu cea mai mare bunavointia a alesu in comitetu si pre duoi dintre investitorii nostri; dar in fine cu superare se adauge că, dintre dd. preoți, macar că erau de feci, nimeni nu i-a venit nici a minte a alege pre vre-unul, „pentru că suntele loru — si-au perduț totu

iredere la popor, prin portarea loru cea ne-să si naționale!“

Aci apoi se insira unele intrige si necuratice, dintre cari atingem numai trei, pen-ți ca să li dămu ocazia dă rectifică.

La organizarea comunală si desbaterea statutului, dd. preoți au luat parte si au votat si ei pentru limbă romana in administratiune: intrăcea — totu densii pre sub manăstia lucrătă la comitatul, ca statutul să se născă!

La alegerea de deputat — a magiaro-nui deakistu *Csenghă*, preotii să fie jecatice batătorie la ochi, unul dintre ei să fie prătărea ea mai lungă pena rosie in palatia!

La catechizatiune nici unul nu merge c. anii. Nu se ingrigescu de cătu de — stole găse si de — intrige!

Poporul — sfortindu-se cauta a nu-șu-vomă si desconsideră pre pastorii sei auflăto; ar dorii să-ii poată stimă si iubi: dar — prătarea loru arogantă si intriganta, si nepăsarea loru de cele naționale, instraină sufletele unei de catra ei!

Alta plansore asemenea de amara — e, contră judeului comunalu, omu cunoscutu de redreptu si necuratul la mană, dar pre carele căii stepanitorii cu forță 'lu sustinu in frunta comunei!

Poporul pecicanu — nu numai stimă si adoră pre barbatii ce se interesă de binele comunității; precum de exemplu, toti pan'la unulu, adeneu sciu prețui pre dd. invetitori, cari — de ani aproape 16, intre tōte imprejurării i-a fostu indemnata cu avatu, cu lumină si cu indemnul bunu.

Din inspirarea meritelor domnilor invetitori se reculege cu unu ouventu că: poporul este incantat de spiritul celu național si crestinesc si de neobositul zelu alu domnilor invetitori, intru carii privesc pre adveratii sei facetori de bine caror are de a multiamă că mereu si-au potutu deschide ochii, ca să cunoscă adeverul! „Densii au deșteptat poporul din somnul celu de moarte!

(Acăstă onore atâtă de mare si lauda atâtă de sublimă, cade a supr'a poporului carele o impartasie, in mesura nu mai mica, de cătu 6 la numeru!)

Dumelor ei siepte economi trecu apoi la alegerea de notariu romanu — naștere de trei ani, totu sub conducerea invetitorilor, si se aprima despre notariulu alesu, dlu *Nicolau Philimonu*, precum urmă:

„De candu e la noi in comună, a aretatun si iubescu naținea si pre poporul romanu mai multu ca ori-șe; șaptele arăta si vorbește, nu cei ce nu sciu starea năstră si se amestecă intre noi, voindu să ne amăgescă. De candu e la noi dlu *Philimonu*, am redicatu o școală nouă pompăsa cu a patră classă, era cele lalte dōue asia le-șu renoit si organizat, in cătu potu servi de modelu nu numai altorui școlă romane, ma chiar si straine; si ce e mai multu, asia a sciu intocmii lucrul dlu notariu, in cătu poporul nici că a sentită apesandu-lu marea suma ce s'a spesat; a introdusu si a indemnăt la școală pre tota tenerimes, ba si pre cei in versta, in cătu in éra treceata a fostu la 100 de adulți in școlăle năstrești a invetiatu cetirea, scrierea si socotă, — la carii prelegeri se infacișă mai in totă sără si domnul notariu, pre candu preoții nostri din contra nu voeau nici să scia de acăstă! Nu se pote descrie, ce mare ușericire si este nepăsarea preoților nostri de cultură si progresul poporului. Ei ne necătesc de moarte candu ni predica asupra *Albinet*, spunendu-ne că este o fōină periculosă si — dusmană preoților, si îndrumandu-ne să cətimu mai bine foii straine, pre candu noi — vedem si recunoscem că, „*Albina*“ este ceea ce dă viația si insuflețire romanului.“

In fine dumelor economii nostri vinu a ni descrie portarea neconsecință a dlor preoți cu ocazia actului de despartire ierarhica a serbilor, unde influență loru să fia meru totu numai spre cascigul loru si pagubirea poporului si resp. a bisericii romane. Ei să nu fia considerat atâtă dreptate, cătu mai vertosu numai, ca serbi cu ori ce săma esorbante să fia escontentati si cu preotul serbescu scos la o parte, pentru că erau de feci, nimeni nu făcea! Reportul publicat in „*Albina*“ despre actulu de despartire, să fia fostu scrisu unilateralmente,

in favorul preoției, atribuindu-i se men- pe cari nu le are. —

Acestă e pre scurtă cuprinsul primul reportu. —

Alu duilea sună despre intrigele ce- tiesu in Aradu si se incercă a se pune in le- crare in Pecica, in contra multu laudatului Notariu *Philimonu*, pre carele domnii stepanitori cu ori ce prețu vor a-lu lipi din dreptorii, servindu-se inşa totu de romani, in Aradu si din leu, ca de unelte, pentru planu loru diavolescu.

Dar despre acăstă si mai altele — se data. Observăm că reporturile sunt subscrise cu mană si numele celor siepte; dar noi punem numele pentru că — nu ne semțim indreptatiti la acăstă după ce publicăm mai unu estras facutu de noi. —

Varietati.

(„Justitiatunile secrete ale iesuitilor“ este titlul unei cărti ce tocmai a vediut luna in București, avându de autor pre J. C. Carleanu, si despre care nici se serie aruncardu o privire critică a supr'a trecutul si presintelui societății iesuitilor, face publicul romanu descooperări fōrte interesante. Poate procură prin ori care librăria din București si si prin librăria *Filtsch* din Sibiu. —

— + (*Necrologu*) *Nicolau Pacea*, otu romanu gr. or. in *Ternova*, (cottulu Aradului), după unu morbu scurtu, in 16/28 fac. a. e. a repausat in Domnul, in state de ani. In repausatul diecesă Aradului a perdu pre unul dintre cei mai bravi preoți ai sei; cu elu *Sirbei* unu naționalu in sensul ade- ratul alu evulentului, si naținea unu credi- tiosu fătu. — Ilu plange familiile remază orfane ilu gelescu rudenie, amicii si toti cunoscă si intrăga partidul naționale din cerculu Sici- dar mai cu dorere ilu plange si gelesce filii seu *Terentiu*, studinte de cl. 7. in *Pozsony* carele, după ce in parintele seu si-a perdi unicul radieriu, va si silitu a-si intrerun studiale. — *Fia-i tierișa usioră si binecuv- tata memoră!*

Nru 9 comis. del. VI. ad. 159 deleg.

A v i s u !

Onoratele comune bisericescă — mană, si — — credintosii nostri — comunele mestecate din diecesă actuală a *Versietiului*, prin acăstă se incun- ciintidă spre acomodare: că după ce auvăt'a contielegere cu comisiunea de gătiunei serbe, pentru pertractarea ei si de despartire ierarhica, s'au desfi- termine in urmatorul modu:

1. In comună *Marcovetiu* pe 5/ si 6/18 martiu.
2. In comună *Jabucă* pe 7/19/ 8/20 martiu.
3. In comună *Margita-mare* pe 9/ si 10/22 martiu a. c. la cari termine, se bele comisiuni delegaționali — nesim- titu se vor infacișă; era onoratele — mune, respective reprezentanții acelor sunt poftiti pana atunci a pregăti date necesarie spre acestu scopu. Pentru mună *Pojejena* si cele latice se va definimbului mai tardiu. —

Aradu, 25 februaru/9 martiu 1873.

Andreiu Papp, *Petru Petroviciu*, protosincel, ca condu- — ass. ref. la cons. ca ma- catoriu alu comisiunii, — bru alu comisiunii.

Concursu.

Se republică pentru statuine invetia- reșca la școală romana gr. or. din *Stemla- mare*, cattulu Temisului, protopreasătul *Versietiului*, — cu terminu pana la 2 aprilie c. după ce la concursulu, publicat a 3-a in nrul 98 alu *Albinet* din a. 1872, nu arestatu nici unu competență cu calificatiune prescrisă.

Emolumintele sunt: in bani gata 60 v. a. 18 metri de grău, 18 metri de cuorudi, 1 lb. de lardu, 50 lb. de sare, 12 lb. de lumană, 4 orgie de lemn pentru sine, era pentru 8 orgie de paie, 4 jugere de livăda, cuartă liberă, impreunat cu una gradina de 800 □, asemenea si unu estravilan de 800 si geni □.

Doritorii de a ocupa acestu portu se avizati, a-si tramite resursele loru instruite statutului organicu, si adresate com- tului parochialu la pré on. D. *Ioan Popoviciu*, protopreasătul *Versietiului*, in Mercine, p. la ultima Varadă; totu de odată se recomandă competentii să se infacișe in S. biserica vre o dominica său serbatore, pentru că Comitet